

Hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld) aan minister van Uniezaken en overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 19 juli 1950

Uw 135 en 144 inzake Nederlandse ambtenaren in RIS-dienst.

Ik wil vooropstellen dat het alsnog openstellen van de mogelijkheid tot afvloeiing op basis van vrijwilligheid niet alleen mijn sympathie heeft, doch mij de enige werkelijk goede oplossing lijkt om uit de bestaande impasse te geraken. Aangezien ook de RIS bij een dergelijke oplossing zeker zou zijn gebaat, acht ik het ook in beginsel juist om de financiële consequenties daarvan tot object van onderhandeling te maken. Ik moge hierbij echter reeds dadelijk er de aandacht op vestigen dat onze onderhandelingspositie m.i. niet sterk is en wel om de volgende redenen:

1. Reeds bij de RTC bestond grote tegenzin bij de Indonesische delegaties om verplichtingen te aanvaarden ten opzichte van het gehele Nederlandse ambtenaren corps.

In de eerste plaats was er een sterke neiging om ambtenaren, waarvan men van tevoren wist dat zij in RISverband niet bruikbaar zouden zijn, voor rekening van Nederland te laten.

In de tweede plaats bestonden er bezwaren tegen het overnemen van ambtenaren die de RIS als nieuwe werkgever niet van ganser harte wensten te accepteren. De huidige constructie kon dan ook slechts worden doorgedrukt met een beroep op algehele overneming van rechten en verplichtingen en onmacht om reeds dadelijk tot een afdoende selectie te komen.

2. Na de soevereiniteitsoverdracht heeft bij de RIS hoe langer hoe sterker de opvatting veld gewonnen dat men met een veel te zwaar Nederlands ambtenaren corps opgescheept zat en dat de bestaande moeilijkheden het gevolg waren van de min of meer opgedrongen onereuze voorwaarden van het RTC-accoord. Deze opvatting brengt mede dat het naar het oordeel van de RIS op de weg van Nederland ligt om zowel voor ambtenaren als voor de RIS verlichting te brengen en de kosten daarvan te dragen.

3. De RIS is zich zeer goed bewust dat indien de huidige levensomstandigheden in dienstvoorwaarden (salarissen) voor Nederlandse ambtenaren niet meer aanvaardbaar worden geoordeeld, vanzelf afvloeiing op ruime schaal op basis van de garantiewet en dus ten koste van Nederland zal plaatsvinden.

4. Als algemene tendens bij de RIS valt waar te nemen geneigdheid om Nederlandse ambtenaren die men nog nodig heeft en die ook zelf zich ten volle voor RIS-belangen willen inzetten, alleszins gunstige voorwaarden bieden. Daartegenover wil men voor hen, die eigenlijk liever willen heengaan, niets meer doen dan naar de letter van de bestaande of overeengekomen bepalingen strikt onvermijdelijk is.

Ondanks de hier genoemde bezwaren acht ik toch niet uitgesloten dat reëel denkende elementen in de Indonesische Regering wel bereid zullen zijn tot het treffen van een deal, omdat zij niet zonder meer zullen willen gebruik maken van de mogelijkheid welke in de werking van de garantiewet voor de RIS is besloten om zich te onttrekken aan de verplichtingen tot afvloeiing van overtollige Nederlandse ambtenaren. Het aanbod van Nederland om niet meer dan 25% van de totale afvloeiingskosten te dragen, is echter m.i. zo schriel dat daarvan een averechts effect valt te verwachten en dit aanbod gevaar loopt te worden opgevat als een bedekte poging om de financiële consequenties van de garantiewet ten dele op de RIS af te wentelen. Deze gedachte zal te eerder komen, nu – gelijk hiervoren opgemerkt – de RIS het bij de huidige situatie in de hand heeft om afvloeiing voor een veel groter deel en zelfs praktisch geheel ten koste van Nederland te doen komen. Ik voel er dan ook meer voor om reeds dadelijk met een voorstel op tafel te komen waarin voor de RIS het aantrekkelijke verschil tussen trekkers en blijvers (evenals in de pensioenovereenkomst) wordt verwerkt en dat gemiddeld uitwerkt op de fiftyfifty verdeling. Ik ben namelijk overtuigd dat zoals de toestand zich thans ontwikkeld heeft, zonder maatregelen als door U overwogen, de financiële consequenties van de garantiewet zeker niet minder zullen bedragen dan de helft van de totale aan drainage van het Nederlandse ambtenaren bestand verbonden kosten. In dit verband moge ik verwijzen naar de door Gieben medegenomen dezerzijdse raming van de financiële consequenties van de garantiewet voor 50/51. Hierbij komt nog dat Nederland waarschijnlijk gedwongen zal zijn om binnenkort ook nog een gedeelte van de door de RIS toegekende wachtgelden, voorzover in Nederland genoten, te betalen. Of op fifty-fifty basis resultaat valt te bereiken acht ik dubieus, doch er is m.i. zeker aanleiding een poging in die richting aan te wenden. Ik vrees echter dat de huidige regering een zo ingrijpende beslissing niet zal aandurven en deze aan de Regering van de eenheidsstaat zal willen overlaten. Indien als gevolg hiervan een uitstel van 1 of meer maanden onvermijdelijk zou zijn, acht ik in verband met de nog toenemende spanningen in het ambtenaren corps het niet verantwoord de werkzaamheden van de afvloeiingscommissie op enigerlei wijze te traineren, hoezeer ik mij realiseer dat deze werkzaamheden tot verzwakking van onze onderhandelingspositie zouden kunnen leiden.

Wat tenslotte de dienstvoorwaarden voor overblijvende en nieuw aan te trekken Nederlandse ambtenaren betreft, heeft m.i. geen ongerustheid te bestaan, omdat gelijk ik U mededeelde in mijn 272, er aanwijzingen zijn dat van Indonesische zijde de noodzaak om behoorlijke voorwaarden te bieden, reeds wordt ingezien. In ieder geval lijkt het mij wenselijk om in dit opzicht vooralsnog een afwachtende houding aan te nemen. Als complement op bovenbedoeld fifty-fifty voorstel en met de bedoeling om dit aantrekkelijker te maken, zouden wellicht zekere garanties van Nederlandse zijde voor nieuw uit te zenden personeel in de door U reeds gesuggereerde richting in het vooruitzicht kunnen worden gesteld.